

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: חורף תשע"ה, 2015
מספר השאלון: 131, 001205

תנ"ך

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון – קטעים שנלמדו – (22×4) – 88 נקודות
פרק שני – קטע שלא נלמד – (4×3) – 12 נקודות
סה"כ – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.
מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.
- הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון — קטעים שנלמדו (88 נקודות)

ענה על ארבע מהשאלות 1-5 (לכל שאלה — 22 נקודות).

בכל אחת מן השאלות שבחרת ענה על סעיף א (חובה) (10 נקודות)

ועל שניים מן הסעיפים ב-ד (לכל סעיף — 6 נקודות).

1. היסטוריוגרפיה

קרא מלכים א, כ"א, 1-19.

א ויהי אחר הדברים האלה כרם היה
לנבות היזרעאלי אשר ביזרעאל אצל היכל אחאב מלך
ב שמוון: וידבר אחאב אל-נבות ולאמר ותנה-לי את-כרמך
ויהי-לי לגן-ידיק כי הוא קרוב אצל ביתי ואתנה לך תחתיו
כרם טוב ממנו אם טוב בעיניך אתנה-לך כסף מחיר זה:
ג ויאמר נבות אל-אחאב חלילה לי מזה: מתתי את-נחלת
ד אבותי לך: ויבא אחאב אל-ביתו סר וזעף על-הדבר אשר-
ה דבר אליו נבות היזרעאלי ויאמר לא-אתן לך את-נחלת
אבותי וישכב על-מטתי ויסב את-כפניו ולא-אכל לחם:
ה ותבא אליו איזבל אשתו ותדבר אליו מה-זה רוחך סדח
ו ואינך אכל לחם: וידבר אליה כי-אדבר אל-נבות היזרעאלי
וואמר לו תנה-לי את-כרמך בכסף או אם-חפץ אתה אתנה-
ז לך כרם תחתיו ויאמר לא-אתן לך את-כרמי: ותאמר אליו
איזבל אשתו אתה עתה תעשה מלוכה על-ישראל קום
אכל-לחם ויטב לבך אני אתן לך את-כרם נבות היזרעאלי:
ח ותכתב ספרים בשם אחאב ותחתם בחתמו ותשלח הספרים
אל-הזקנים ואל-החורים אשר בעירו הישבים את-נבות:
ט ותכתב בספרים לאמר קראו-עום והשיבו את-נבות בראש
י העם: והושיבו שנים אנשים בני-בלעל נגדו ויעדהו לאמר
יא ברכת אלהים ומלך והוציאהו וסקלהו וימת: ויעשו אנשי
עירו הזקנים והחורים אשר הישבים בעירו כאשר שלחה
אליהם איזבל כאשר כתוב בספרים אשר שלחה אליהם:

ספרים

יב קראו צום והשיבו את-נבות פראש העם: ויבאו שני האנשים
בני-בלעל וישבו נגדו ויעדהו אנשי הבלעל את-נבות נגד
העם לאמור בדרך נבות אלהים ומלך ויצאהו מחוץ לעיר
יד ויסקלהו באבנים וימת: וישלחו אל-איזבל לאמור סקל נבות
טו וימת: ויהי כשמע איזבל כי-סקל נבות וימת ותאמר איזבל
אל-אחאב קום רש את-פרס נבות היזרעאלי אשר מאן
טז לתת-לך בכסף כי אין נבות חי כי-מת: ויהי כשמע אחאב
כי מת נבות ויקם אחאב לרדת אל-פרס נבות היזרעאלי
ז לרשתו: ויהי דבר-ה' אל-אליהו התשבי
יח לאמור: קום יד לקראת אחאב מלך-ישראל אשר בשמרון
יט הנה פרס נבות אשר-ירד שם לרשתו: ודברת אליו לאמור
כה אמר ה' הרצחת וגם-ירשת ודברת אליו לאמור כה
אמר ה' במקום אשר לקחו הפלבים את-דם נבות ילקחו
הפלבים את-דמך גם-אתה:

ענה על סעיף א (חובה).

- א. (1) הסבר מה ביקש אחאב מנבות. (4 נקודות)
(2) על פי הקטע, ציין שתיים מן הדמויות שסייעו לאחאב להשיג את מבוקשו. (6 נקודות)

ענה על שניים מהסעיפים ב-ד.

- ב. קרא פסוקים 4-7 בקטע שלפניך.
(1) מהו ההבדל בין התגובה של אחאב על הסירוב של נבות ובין התגובה של איזבל על הסירוב? (2 נקודות)
(2) קרא גם מלכים א, ט"ז, 31 ואת הקטע מחוק המלך בדברים, י"ז, 18-20. מוצאה של איזבל וחוק המלך עשויים להסביר את ההבדל שצינת בסעיף (1). הסבר קביעה זו. (4 נקודות)
ג. קרא פסוקים 8-14 בקטע שלפניך.
(1) בפסוקים אלה המספר מביע בעקיפין ביקורת על הזקנים והחרים בעירו של נבות. בסס קביעה זו על שתי ראיות מפסוקים אלה, והסבר כל ראייה. (4 נקודות)
(2) האם, לדעתך, הביקורת על הזקנים והחרים מוצדקת? נמק. (2 נקודות)
ד. (1) קרא גם בראשית, ג', 11-12. הסבר כיצד אדם הראשון מסיר מעליו את האחריות למעשיו. (2 נקודות)
(2) קרא פסוק 19 בקטע שלפניך. מהו, לדעתך, הצידוק שהיה אחאב יכול להביא לפני ה' ואלהיו למעשיו, והאם יש בסיס לצידוק זה? נמק, ובסס את דברך על הכתוב. (4 נקודות)

2. חכמה

קרא קהלת, ג', 9-22.

ט מה־יתרון העושה באשר הוא עמל: ראיתי את־הענן אשר
 יא נתן אלהים לבני האדם לענות בו: את־הכל עשה יפה
 בעתו גם את־העלם נתן בלבם מבלי אשר לא־ימצא
 האדם את־המעשה אשר־עשה האלהים מראש ועד־סוף:
 יב ידעתי כי אין טוב בם כי אם־לשמוח ולעשות טוב בחייו:
 יג וגם כל־האדם שואכל ושתה וראה טוב בכל־עמלו מתת
 יד אלהים היא: ידעתי כי כל־אשר יעשה האלהים הוא יהיה
 לעולם עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע והאלהים עשה
 טו שידאו מלפניו: מה־שהיה כבר הוא ואשר להיות כבר היה
 טז והאלהים יבקש את־נרדף: ועוד ראיתי תחת השמש מקום
 יז המושפט שמה הרשע ומקום הצדק שמה הרשע: אמרתי אני
 בלבי את־הצדיק ואת־הרשע ישפט האלהים בי־עת לכל־
 יח חפץ ועל כל־המעשה שם: אמרתי אני בלבי על־דברת
 בני האדם לברם האלהים ולראות שהם־בהמה המה להם:
 יט כי מקרה בני־האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד להם כמות
 זה כן מות זה ורוח אחד לכל ומותר האדם מן־הבהמה אין
 כ כי הכל הבל: הכל הולך אל־מקום אחד הכל היה מן־העפר
 כא והכל שב אל־העפר: מי יודע רוח בני האדם העלה היא
 כב למעלה ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ: וראיתי כי
 אין טוב מאשר ישמח האדם במעשיו כי־הוא חלקו כי מי
 יביאנו לראות במה שיהיה אחריו:

ענה על סעיף א (חובה).

א. קהלת טוען שגורלו של האדם אינו נתון בידיו.
בסס טענה זו על שתי ראיות מן הכתוב, והסבר כל ראייה.

ענה על שניים מהסעיפים ב-ד.

ב. קרא פסוקים 16-19 בקטע שלפניך.

(1) יש הטוענים שפסוק 17 מביע נחמה על הדברים שקהלת מתאר בפסוק 16.

הסבר את הנחמה. (3 נקודות)

(2) יש הטוענים שפסוק 17 נאמר באירוניה.

על פי פסוקים 18-19, הסבר את האירוניה שיכולה להשתמע מפסוק 17.

(3 נקודות)

ג. קרא פסוקים 18-21 בקטע שלפניך.

(1) "ומוֹתֵר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אֲיִן" (פסוק 19).

הסבר את המסקנה הזאת של קהלת, וכתוב מה הביא אותו למסקנה זו.

בסס את דבריך על פסוקים 19-20. (3 נקודות)

(2) האם פסוק 21 בקטע שלפניך מחזק את המסקנה בפסוק 19 או מערער עליה?

נמק את דבריך.

(3 נקודות)

ד. קרא פסוק 22 בקטע שלפניך.

(1) מהי העצה של קהלת לקוראיו בפסוק זה? (3 נקודות)

(2) האם, לדעתך, פסוק 22 כתוב בנימה אופטימית או בנימה פסימית? נמק את דבריך.

(3 נקודות)

3.

חוק

קרא דברים, ד', 14-11; ה', 6-9; שמות, כ', 15-18.

דברים, ד', 14-11

יא וּתְקַרְבוּן וּתַעֲמִידוּן תַּחַת הַהָר וְהָהָר בָּעֵר
יב בָּאֵשׁ עַד-לֵב הַשָּׁמַיִם חֹשֶׁךְ עָנָן וְעָרָפֶל: וַיְדַבֵּר ה' אֵלֵיכֶם
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ קוֹל דְּבָרִים אֲתֶם שֹׁמְעִים וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רֹאִים
יג זִוְלָתִי קוֹל: וַיַּגֵּד לָכֶם אֶת-בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת
יד עֲשֹׂת הַדְּבָרִים וַיְכַתְּבֶם עַל-שְׁנֵי לְחוֹת אֲבָנִים: וְאֵתִי צִוָּה
ה' בָּעֵת הַהִוא לִלְמַד אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים לַעֲשׂוֹתָם
אֲתֶם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתֶם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ:

דברים, ה', 6-9

ו
ז אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים: לֹא-יְהִיֶּה לְךָ
ח אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל-פָּנָי: לֹא-תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל כָּל-תְּמוּנָה
אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם
ט מִתַּחַת לָאָרֶץ: לֹא-תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנִי ה'
אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא פֶקֶד עֵינָי אֲבוֹת עַל-בָּנִים וְעַל-שְׁלֵשִׁים
וְעַל-רִבְעִים לְשֹׁנָאִי:

דברים, ה', 18

יח
וְלֹא
וְלֹא
תַחֲמֹד אִשֶּׁת רֵעֶךָ
תִּתְּאוּהָ בֵּית רֵעֶךָ שִׂדְהוּ וְעַבְדוֹ וְאִמָּתוֹ שׂוֹרֹו וַחֲמֹרֹו וְכָל אֲשֶׁר
לְרֵעֶךָ:

(שים לב: קטע נוסף בעמוד הבא.)

שמות, כ', 15-18

טו וְכָל-הָעָם רֹאִים אֶת-הַקּוֹלֹת וְאֶת-הַלַּפִּידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר
טז וְאֶת-הַהָר עָשָׁן וַיַּרְא הָעָם וַיִּנָּעוּ וַיַּעֲמֵדוּ מֵרָחֵק: וַיֹּאמְרוּ אֶל-
מֹשֶׁה דַּבֵּר-אַתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאַל-יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים פֶּן-
יז נָמוּת: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-הָעָם אֶל-תִּירְאוּ כִּי לְבַעֲבוֹר נִסּוֹת
אֶתְכֶם בָּא הָאֱלֹהִים וּבַעֲבוֹר תִּהְיֶה יְרֵאתוֹ עַל-פְּנֵיכֶם לְבַלְתִּי
יח תַּחֲטְאוּ: וַיַּעֲמֵד הָעָם מֵרָחֵק וּמֹשֶׁה נָגַשׁ אֶל-הָעֶדְפָּל אֲשֶׁר-
שָׁם הָאֱלֹהִים:

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא את הקטעים שלפניך: **דברים, ד', 11-12**; **שמות, כ', 15**.

בקטעים אלה מתוארת התגלות ה' בהר סיני.

על פי קטעים אלה, ציין שלוש תופעות שליוו את התגלות ה' בסיני.

ענה על שניים מהסעיפים ב-ד.

ב. קרא את הקטעים שלפניך: **דברים, ד', 11**; **שמות, כ', 15-18**.

(1) בשני הקטעים מתואר העם במעמד הר סיני.

ציין פרט אחד בנוגע להתנהגות העם, הנזכר בקטע **משמות ואיננו** נזכר

בפסוק **מדברים**. (2 נקודות)

(2) הסבר כיצד הכתוב **בשמות** מבליט את מעמדו של משה. (4 נקודות)

ג. קרא את הקטעים שלפניך: **דברים, ד', 12**; **דברים, ה', 8-9**.

הסבר את הקשר האפשרי בין מה שנדרש מן העם **בדברים, ה', 8** ובין הכתוב

בדברים, ד', 12. (תוכל להיעזר **בדברים, ד', 15-16**).

ד. קרא **דברים, ה', 18** שלפניך.

(1) מהו האיסור בפסוק זה, ומהו הקושי לקיים איסור זה? (3 נקודות)

(2) פרשנים התלבטו בשאלה מהו הטעם לאיסור זה שצינת בסעיף (1).

הבא תשובה אפשרית אחת על שאלה זו. (3 נקודות)

סיפורי ראשית האנושות

4.

קרא בראשית, א', 20-31.

ב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים וְשָׂרְצוּ הַמַּיִם שָׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל-
 כֹּא הָאָרֶץ עַל-פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם: וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת-הַתַּנִּינִם
 הַגְּדֹלִים וְאֶת כָּל-נֶפֶשׁ הַחַיָּה וְהַרְמֹשֶׁת אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם
 לְמִינֵהֶם וְאֶת כָּל-עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב:
 כב וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת-הַמַּיִם בַּיָּמִים
 כג וְהָעוֹף יִרְבַּ בְּאָרֶץ: וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם חַמִּישִׁי:
 כד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וְרֶמֶשׂ
 כה וְחִית-הָאָרֶץ לְמִינָהּ וַיְהִי-כֵן: וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-חַיֵּי הָאָרֶץ לְמִינָהּ
 וְאֶת-הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְאֶת כָּל-רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינָהּ וַיֵּרָא
 כו אֱלֹהִים כִּי-טוֹב: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ בְּדְמוּתֵנוּ
 וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-הָאָרֶץ וּבְכָל-
 כז הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל-הָאָרֶץ: וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם בְּצַלְמוֹ
 כח בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם: וַיְבָרֶךְ
 אוֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת-הָאָרֶץ
 וּכְבִּשְׁוּ וּרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל-חַיָּה הָרֹמֶשֶׁת
 כט עַל-הָאָרֶץ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת-כָּל-עֵשֶׂב וְזֶרַע
 ל זֶרַע אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ וְאֶת-כָּל-הָעֵץ אֲשֶׁר-בּוֹ פְּרִיעַץ
 זֶרַע זֶרַע לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ: וְלִכְל-חַיַּת הָאָרֶץ וְלִכְל-עוֹף
 הַשָּׁמַיִם וְלִכְל רֹמֵשׂ עַל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה אֶת-כָּל-
 לא יֶרֶק עֵשֶׂב לְאֹכְלָהּ וַיְהִי-כֵן: וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה
 וְהִנֵּה-טוֹב מְאֹד וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי:

ענה על סעיף א (חובה).

א. בקטע שלפניך יש חזרה על צירופי מילים.

(1) ציין מה מדגישה החזרה על צירוף המילים "וירא אלהים כי טוב".

(4 נקודות)

(2) הבא מן הקטע צירוף מילים חוזר נוסף, והסבר את תפקידו. (6 נקודות)

ענה על שניים מהסעיפים ב-ד.

ב. קרא פסוקים 20-22 בקטע שלפניך.

יש הטוענים כי המשפט "ויברא אלהים את התנינים הגדלים" מבטא דה־מיתולוגיזציה (שלילת סיפורי ראשית של עמי הסביבה). הסבר טענה זו.

ג. קרא פסוקים 26-28 בקטע שלפניך וגם **תהלים**, ח', 4-9.

(1) המשפט "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו" (**בראשית**, א', 26) והמשפט "ותחסרהו מעט

מאלהים" (**תהלים**, ח', 6) מתארים את הדמיון בין האדם לאל. כיצד דמיון זה משפיע

על מעמד האדם בעולם? בסס את דבריך על כל אחד מן הכתובים. (3 נקודות)

(2) **בתהלים**, ח', 4-5 מובעת השקפה שונה מן ההשקפה **בבראשית**, א', 26-28

וב**תהלים**, ח', 6-9 בנוגע למעמד האדם בעולם.

הסבר את השוני בהשקפות. בסס את דבריך על הכתוב. (3 נקודות)

ד. קרא פסוקים 29-30 בקטע שלפניך.

(1) תאר את תמונת העולם האידאלי המצטיירת מפסוקים אלה. (2 נקודות)

(2) קרא את הפירוש של שד"ל לפסוק 29.

והנה יש לשאול למה לא הזכיר אכילת הבשר לא אצל האדם ולא אצל החיות? וכבר האמינו

רבים שלא הותרה שחיטת הבהמות קודם המבול, וזה רחוק מאוד, מאחר שהאדם בטבעו

ובהרכבת גופו ובצורת שיניו מוכשר לאכילת הזרעים והבשר בשווה; ואם לא היה רצון

הבורא שיאכל בשר, לא היה יוצר גופו מוכשר לכך!

על פי פירוש שד"ל, יש שמסיקים מפסוק 29 מסקנה מוטעית בנוגע לאכילת בשר.

מהי מסקנה זו? מדוע לפי שד"ל מסקנתם מוטעית?

(4 נקודות)

קרא בראשית, י"ט, 17-24, 29.

בראשית, י"ט, 17-1

א וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדֹמָה בָּעֶרֶב וְלוֹט יָשֵׁב בְּשַׁעַר-
 ב סֶדֶם וַיֵּדְאוּ-לוֹט וַיִּקֶּם לְקִרְיָתָם וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַפִּים אֶרְצָה: וַיֹּאמֶר
 הִנֵּה נָא-אֲדֹנִי סוֹדוֹ נָא אֶל-בֵּית עַבְדְּכֶם וְלִינוּ וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם
 וְהִשְׁכַּמְתֶּם וְהִלַכְתֶּם לְדֶרֶכְכֶם וַיֹּאמְרוּ לֹא כִי בָרוּךְ גִּלְיָן:
 ג וַיַּפְעֵר-בָּם מְאֹד וַיִּסְרוּ אֵלָיו וַיָּבֹאוּ אֶל-בֵּיתוֹ וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה
 ד וּמִצֹּת אָפָה וַיֹּאכְלוּ: טָרֶם יִשְׁכְּבוּ וְאִנְשֵׁי הָעִיר אֲנָשֵׁי סֶדֶם
 ה נִסְבּוּ עַל-הַבַּיִת מִנֶּעֶר וְעַד-זָקֶן כָּל-הָעָם מִקְצָה: וַיִּקְרָאוּ אֶל-
 לוֹט וַיֹּאמְרוּ לוֹ אִיֶּה הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-בָּאוּ אֵלֶיךָ הַלַּיְלָה הַזֶּה הוֹצֵאם
 וּלְיָנוּ וְנַדְעָה אֹתָם: וַיֵּצֵא אֱלֹהִים לוֹט הַפֶּתַח וְהַדֶּלֶת סָגַר
 ו אַחֲרָיו: וַיֹּאמֶר אֶל-נָא אַחֵי תִרְעוּ: הִנֵּה-נָא לִי שְׁתֵּי בָנוֹת
 ח אֲשֶׁר לֹא-יָדְעוּ אִישׁ אוֹצִיָּאה-נָא אֶתְהֶן אֲלֵיכֶם וַעֲשׂוּ לָהֶן
 כְּטוֹב בְּעֵינֵיכֶם רַק לְאֲנָשִׁים הֵאל אֶל-תַּעֲשׂוּ דָבָר כִּי-עַל-
 ט כֵּן בָּאוּ בְּצֵל קִרְיָתִי: וַיֹּאמְרוּ וְגִשְׁהִלָּה וַיֹּאמְרוּ הָאֶחָד בָּא-
 לְגוֹר וַיִּשְׁפֹּט שְׁפוֹט עֵתָה נִרְעֵ לָךְ מֵהֶם וַיַּפְעֵרוּ בְּאִישׁ בְּלוֹט
 י מְאֹד וַיִּגְשׁוּ לְשֹׁכֵר הַדֶּלֶת: וַיִּשְׁלַחוּ הָאֲנָשִׁים אֶת-יָדֵם וַיָּבִיאוּ
 יא אֶת-לוֹט אֲלֵיהֶם הַבַּיִתָּה וְאֶת-הַדֶּלֶת סָגְרוּ: וְאֶת-הָאֲנָשִׁים
 יב אֲשֶׁר-פָּתַח הַבַּיִת הָיוּ בַּסְּנוּרִים מִקִּטָּן וְעַד-גָּדוֹל וַיֵּלְאוּ לְמֹצֵא
 יג הַפֶּתַח: וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים אֶל-לוֹט עַד מִי-לָךְ פֹּה חֲתָן וּבְנִיךָ
 יד וּבְנֹתֶיךָ וְכָל אֲשֶׁר-לָךְ בָּעִיר הוֹצֵא מִן-הַמָּקוֹם: כִּי-מִשְׁחָתִים
 יו אֲנַחְנוּ אֶת-הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי-גְדֹלָה צַעֲקָתָם אֶת-פָּנֵי ה' וַיִּשְׁלַחְנוּ ה' לְשַׁחֲתָהּ: וַיֵּצֵא לוֹט וַיְדַבֵּר וְאֶל-חֲתָנָיו וְלִקְחֵי
 יז בָּנָתָיו וַיֹּאמֶר קוּמוּ צֵאוּ מִן-הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי-מִשְׁחָתִית ה' וַיִּבְרְחוּ
 יח אֶת-הָעִיר וְהָיוּ בְּמִצְחָק בְּעֵינֵי חֲתָנָיו: וַיָּבֹאוּ הַשְׁחָר עֲלֵהּ וַיֵּאֲצִי
 יט הַמַּלְאָכִים בְּלוֹט לֵאמֹר קוּם קַח אֶת-אִשְׁתְּךָ וְאֶת-שְׁתֵּי בְנֹתֶיךָ
 כ וְהִנֵּמְצֵאתְ פְּרִתְסָפָה בְּעֹן הָעִיר: וַיִּתְּמָהֶם וַיַּחֲזִיקוּ הָאֲנָשִׁים
 כא בְּיָדוֹ וּבִיד-אִשְׁתּוֹ וּבִיד שְׁתֵּי בָנָתָיו בַּחֲמֹלַת ה' עֲלָיו וַיֵּצֵאוּהוּ
 כב וַיַּנְחֵהוּ מִחוּץ לָעִיר: וְהָיוּ כְּהוֹצִיאָם אֹתָם הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הַמַּלְאָכִים
 כג עַל-נַפְשְׁךָ אֶל-תְּבִיט אַחֲרֶיךָ וְאַל-תַּעֲמֹד בְּכָל-הַכְּפָר הַזֶּה
 כד הַמַּלְאָכִים פְּרִתְסָפָה:

בראשית, י"ט, 24-29

כד וַיְהִי הִמָּטִיר עַל-סְדֵם וְעַל-
כה עֲמֻדָּה גִפְרִית וְאֵשׁ מֵאֵת הָהָר מִן הַשָּׁמַיִם: וַיַּהַפֵּךְ אֶת-הָעָרִים
הָאֵל וְאֶת כָּל-הַכְּנֶרֶךְ וְאֶת כָּל-יֹשְׁבֵי הָעָרִים וְצִמְח הָאֲדָמָה:
כו וַתִּבֶט אִשְׁתּוֹ מֵאַחֲרָיו וַתְּהִי נֹצֵיב מֶלֶח: וַיִּשָּׁם אֲבִרָהָם בְּבֶקֶר
כח אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-עָמַד שָׁם אֶת-פָּנָיו הָהָר: וַיִּשְׁקֹף עַל-פָּנָיו
סְדֵם וְעֲמֻדָּה וְעַל כָּל-פָּנָיו אֶרֶץ הַכְּנֶרֶךְ וַיֵּרָא וַהֲנֵה עָלָה קִיטָר
כט הָאֶרֶץ בְּקִיטָר הַכְּבִישׁוֹן: וַיְהִי בִשְׁחַת אֱלֹהִים אֶת-עָרֵי הַכְּנֶרֶךְ
וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת-אֲבִרָהָם וַיִּשְׁלַח אֶת-לוֹט מִתּוֹךְ הַהֶפְכָּה
בַּהֶפֶךְ אֶת-הָעָרִים אֲשֶׁר-יָשָׁב בָּהֶן לוֹט:

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא פסוקים 1-13 שלפניך.

(1) על פי פסוקים אלה, בהתחלה לא הבין לוט שהאורחים שלו הם מלאכים.

באיזה שלב של השתלשלות האירועים היה לוט יכול להבין שהאורחים אינם

בני אנוש אלא מלאכים? בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

(2) על פי פסוקים 12-13 בקטע שלפניך, ציין את שני התפקידים של המלאכים בסיפור.

(6 נקודות)

ענה על שניים מהסעיפים ב-ד.

ב. קרא פסוקים 14-17 שלפניך.

(1) מהי התגובה של החתנים של לוט על דבריו כי יש להזדרז ולברוח מן העיר?

(2 נקודות)

(2) יש הטוענים כי אפשר ללמוד מפסוק 16 שהחתנים עוררו ספק בלבו של לוט.

הסבר טענה זו, ובסס אותה על הכתוב. (4 נקודות)

ג. המסופר בקטעים שלפניך הוא המקור לביטוי "צדיק אחד בסדום".

האם, לדעתך, לוט ראוי לתואר זה? הסבר את דבריך, ובסס אותם על ראיה אחת מן הכתוב.

ד. קרא את פירוש רש"י ואת פירוש רשב"ם לפסוק 17.

רש"י: אתה הרשעת (=חטאת) עמהם, ובזכות אברהם אתה ניצול, אינך כדאי (=רשאי) לראות

בפורענותם (=באסונם) ואתה ניצול.

רשב"ם: [...] שלא להסתכל במלאכים ובמעשיהם [...] כמו שכתוב: "מות נמות כי ה' ראינו"

(שופטים יג, כב).

מהי, לדעתך כל אחד מן הפרשנים האלה, הסיבה שהמלאכים מזוהרים את לוט שלא יביט

לאחור? על מה בכתוב בפסוקים 24-29 עשוי להתבסס כל פירוש?

/המשך בעמוד 12/

פרק שני — קטע שלא נלמד (12 נקודות)

ענה על שלוש שאלות: על שאלה 6 (חובה) ועל שתיים מן השאלות 7-9 (לכל שאלה — 4 נקודות).

קרא שמואל א, כ"ח, 19-3.

ג וּשְׁמוּאֵל מָוֹת וַיִּסְפְּדוּ-לוֹ כָּל-יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבְּרוּהוּ בִּרְמָה וּבְעִירוֹ
ד וּשְׁאוּל הִסִּיר הָאֲבֹת וְאֶת-הַיְדֻעָנִים מִהָאָרֶץ: וַיִּקְבְּצוּ
ה פְּלִשְׁתִּים וַיָּבֹאוּ וַיַּחֲנוּ בְּשֹׁנָם וַיִּקְבֹּץ שְׁאוּל אֶת-כָּל-יִשְׂרָאֵל
וַיַּחֲנוּ בְּגִלְבֹּעַ: וַיֵּרָא שְׁאוּל אֶת-מַחֲנֵה פְּלִשְׁתִּים וַיֵּרָא וַיַּחֲרֹד
וּלְבֹ מָאֹד: וַיִּשְׁאַל שְׁאוּל בַּה' וְלֹא עָנָהוּ ה'. גַּם בַּחֲלָמוֹת
ז גַּם בְּאוּרִים גַּם בְּנָבִיאִם: וַיֹּאמֶר שְׁאוּל לַעֲבָדָיו בְּקִשׁוּ-לִי אִשֶּׁת
ח בַּעַלְת-אוֹב* וְאֶלְכָה אֵלֶיהָ וְאִדְרָשָׁה-בָּהּ וַיֹּאמְרוּ עֲבָדָיו אֵלָיו
הִנֵּה אִשֶּׁת בַּעַלְת-אוֹב בְּעֵין דּוֹר: וַיִּתְּחַפֵּשׂ שְׁאוּל וַיִּלְבֹּשׁ
ט בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וְשְׁנֵי אַנְשֵׁי עָמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל-הָאִשָּׁה
י לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי-נָא לִי בְּאוֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת אֲשֶׁר-אָמַר
יא אֵלַיךְ: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֵלָיו הִנֵּה אֵתָה יָדְעַת אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה
יב שְׁאוּל אֲשֶׁר הִכְרִית אֶת-הָאֲבֹת וְאֶת-הַיְדֻעָנִים מִן-הָאָרֶץ
יג וּלְמָה אֵתָה מִתְנַקֵּשׁ בְּנַפְשִׁי לְהַמִּיתִנִּי: וַיִּשְׁבַּע לָהּ שְׁאוּל
יד בַּה' לֵאמֹר חַי-ה' אֲסִי-יִקְרָךְ עוֹן בְּדָבָר הַזֶּה: וַתֹּאמֶר
הָאִשָּׁה אֶת-מִי אֶעֱלֶה-לָךְ וַיֹּאמֶר אֶת-שְׁמוּאֵל הָעֵלִי-לִי:
יז וַתֵּרָא הָאִשָּׁה אֶת-שְׁמוּאֵל וַתִּזְעַק בְּקוֹל גָּדוֹל וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
יח אֶל-שְׁאוּל וַיֹּאמֶר לְמָה רָמִיתִנִּי וְאֵתָה שְׁאוּל: וַיֹּאמֶר לָהּ
יט הַמֶּלֶךְ אֶל-תִּירָאִי כִּי מָה רָאִית וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל-שְׁאוּל
יד אֱלֹהִים רָאִיתִי עֲלִים מִן-הָאָרֶץ: וַיֹּאמֶר לָהּ מִה-תֵּאֲדָרוּ וַתֹּאמֶר
אִישׁ זָקֵן עָלָה וְהוּא עָטָה מַעִיל וַיַּדַּע שְׁאוּל כִּי-שְׁמוּאֵל הוּא
טו וַיִּקְדּוּ אַפִּים אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחֲוּ: וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל
אֶל-שְׁאוּל לְמָה הִרְגִּזְתָּנִי לְהַעֲלוֹת אוֹתִי וַיֹּאמֶר שְׁאוּל צַד-לִי
טז מָאֹד וּפְלִשְׁתִּים וְנִלְחָמִים בִּי וְאֱלֹהִים סָר מֵעָלַי וְלֹא-עָנְנִי עוֹד
גַּם בְּיַד הַנְּבִיאִים גַּם בַּחֲלָמוֹת וְאֶקְרָאָה לָךְ לְהוֹדִיעֲנִי מָה
טז אַעֲשֶׂה: וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּלְמָה תִּשְׁאַלְנִי ה' סָר מֵעָלֶיךָ וַיְהִי
יז עָרָךְ: וַיַּעַשׂ ה' לוֹ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַדִּי וַיִּקְרַע ה' אֶת-

* אשת בעלת אוֹב — קוסמת המעלה את המת.

** ואדרשה בה — אבקש לדעת בעזרתה מה עומד לקרות.

*** עָרַךְ — אויבך.

יח הממלכה מיִדְךָ ויתנה לרֵעֶךָ לדוד: כֹּאשֶׁר לֹא־שָׁמַעַתְּ בְּקוֹל
ה' וְלֹא־עָשִׂיתָ חֲרוֹן־אָפִי בַּעֲמַלְק עַל־כֵּן הִדְבַּר הָיָה עֲשֵׂה־
יט לךְ הָיָה הַיּוֹם הַזֶּה: וַיֵּתֶן ה' גַּם אֶת־יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ בְּיַד־
פְּלִשְׁתִּים וּמָחָר אָתָּה וּבָנֶיךָ עִמִּי גַם אֶת־מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל יֵתֶן
ה' בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים:

ענה על שאלה 6 (חובה).

6. הסבר על פי פסוקים 4-6 בקטע שלפניך, מדוע היה שאול זקוק לקבל תשובה מה', וכתוב את התשובה שקיבל, על פי פסוקים 16-19.

ענה על שתיים מהשאלות 7-9.

7. קרא פסוקים 7-10 בקטע שלפניך.
- א. ציין אמצעי זהירות אחד שנקט שאול כאשר הלך לבעלת האוב. (2 נקודות)
- ב. בתחילה חששה מאוד בעלת האוב מִבְּקִשָּׁתָּהּ שאול, וסירבה להיענות לו. כיצד שכנע אותה שאול להיענות לו? בסס את דבריך על הכתוב. (2 נקודות)

8. קרא פסוקים 11-14 בקטע שלפניך.
- הסבר כיצד אפשר ללמוד מן הכתוב בפסוק 12 שההעלאה באוב לא הייתה מעשה של אחיזת עיניים.

9. קרא פסוקים 3-8 בקטע שלפניך, ואת המדרש שלפניך:
- למה שאול דומה באותה שעה? אמר ריש לקיש: משל למלך שנכנס למדינה וגזר ואמר – כל התרנגולין שיש כאן יִשְׁחָטוּ. בלילה ביקש לצאת, אמר – יש כאן תרנגול שיקרא? אמרו לו: לא, אתה הוא שגזרת ואמרת כל תרנגול שיש כאן יִשְׁחָטוּ. כך שאול הסיר את האובות ואת הידעונים מן הארץ, והוא אומר: בקשו לי אשת בעלת אוב.
- (מדרש רבה, אמור, פרשה כו)

לפי תפיסת המקרא הסרת אובות וידעונים היא מעשה חיובי, אבל שאול, שהסיר את האובות והידעונים, אינו מוצג באופן חיובי בקטע המדרש שלפניך.

הסבר את עמדת המדרש כלפי שאול.

בהצלחה!